

2 Uitgaven

Tabel 2.1 Uitgaven begrotingen (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1 Huis der Koningin	6	7	40	40	39	39	39
2A Staten-Generaal	130	142	137	132	134	133	133
2B Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	102	107	108	106	100	99	99
3 Algemene Zaken	58	82	76	64	58	58	58
4 Koninkrijksrelaties	497	665	323	151	155	154	154
5 Buitenlandse Zaken	12 788	9 394	11 873	12 149	12 380	12 527	12 742
6 Justitie	5 826	6 139	5 968	5 727	5 719	5 689	5 660
7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	6 126	6 055	5 883	6 223	6 170	5 826	5 685
8 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	34 733	36 332	36 542	36 452	36 756	36 939	37 131
9A Nationale Schuld (Transactiebasis)	17 059	22 075	22 118	21 105	23 289	28 119	34 514
9B Financiën	42 400	10 441	7 282	6 897	6 234	5 887	5 620
10 Defensie	8 488	8 733	8 461	8 421	8 212	8 165	8 192
11 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	1 216	1 627	1 409	1 148	1 026	973	906
12 Verkeer en Waterstaat	7 333	9 104	9 732	8 696	9 276	8 607	8 678
13 Economische Zaken	2 141	2 921	2 960	2 769	2 790	2 716	2 897
14 Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	2 656	2 567	2 489	2 560	2 312	2 294	2 182
15 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	21 889	27 061	27 284	27 827	28 959	29 768	30 367
16 Volksgezondheid, Welzijn en Sport	14 248	15 149	15 217	15 473	15 747	16 237	16 621
17 Jeugd en Gezin	6 056	6 504	6 510	6 619	6 597	6 589	6 558
18 Wonen, Wijken en Integratie	4 432	4 867	3 717	3 516	3 294	3 282	3 300
40 Sociale Verzekeringen*	0	185	103	198	70	0	0
41 Premiegefinancierde uitgaven Zorg*	0	0	320	0	0	0	0
50 Gemeentefonds	16 247	17 518	18 047	17 702	17 610	17 624	17 602
51 Provinciefonds	1 205	1 329	1 303	998	996	988	988
55 Infrastructuurfonds	7 074	7 724	8 630	8 520	8 238	7 590	8 261
56 Fonds Economische Structuurversterking	2 383	2 533	3 139	2 801	2 184	1 959	2 344
58 Diergezondheidsfonds	41	30	9	9	9	9	9
59 BTW-compensatiefonds	2 348	2 580	2 670	2 737	2 788	2 789	2 789
63 Waddenfonds	5	37	41	81	41	34	34
AP Aanvullende posten	0	- 864	2 283	3 703	6 029	8 193	9 943
90 Consolidatie	- 8 105	- 8 842	- 9 894	- 8 592	- 8 392	- 7 659	- 8 070
HGIS Internationale Samenwerking**	(6 181)	(6 072)	(5 739)	(6 220)	(5 981)	(6 023)	(6 138)
Totaal	209 381	192 202	194 778	194 228	198 819	205 630	215 434

* De uitgaven van hoofdstuk 40 en 41 betreffen de maatregelen uit het stimuleringspakket. Deze zijn buiten het kader SZA respectievelijk BKZ geplaatst en worden daarom in bovenstaande tabel opgenomen en niet in tabellen 2.4 en 2.5

** In deze tabel zijn de uitgaven voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale uitgaven voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaaltelling.

Tabel 2.2 Niet-belastingontvangsten (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2A Staten-Generaal	4	3	3	3	3	3	3
2B Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	4	3	3	3	3	3	3
3 Algemene Zaken	2	3	6	6	6	6	6
4 Koninkrijksrelaties	14	85	16	16	16	16	16
5 Buitenlandse Zaken	895	729	709	720	731	741	741
6 Justitie	1 201	1 251	1 335	1 285	1 319	1 322	1 322
7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	79	764	530	248	81	120	103
8 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	2 123	2 126	2 048	1 982	2 068	2 134	2 208
9A Nationale Schuld (Transactiebasis)	1 950	2 238	1 871	2 078	2 618	2 448	3 231
9B Financiën	4 243	9 383	6 706	5 232	4 676	4 326	4 052
10 Defensie	579	535	420	452	328	263	239
11 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	457	504	413	167	73	42	38
12 Verkeer en Waterstaat	113	123	72	64	64	62	60
13 Economische Zaken	8 616	9 039	5 799	6 188	6 330	6 129	5 095
14 Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	711	529	536	516	481	464	411
15 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	716	819	1 120	1 114	979	962	972
16 Volksgezondheid, Welzijn en Sport	466	95	108	92	47	49	42
17 Jeugd en Gezin	35	19	15	15	15	15	15
18 Wonen, Wijken en Integratie	892	896	486	421	366	375	374
55 Infrastructuurfonds	6 539	7 475	8 630	8 520	8 238	7 590	8 261
56 Fonds Economische Structuurversterking	2 383	2 533	3 139	2 801	2 184	1 959	2 344
57 AOW-spaarfonds	4 490	4 795	5 088	5 405	5 734	6 077	6 434
58 Diergezondheidsfonds	33	11	9	9	9	9	9
63 Waddenfonds	34	34	34	34	34	34	34
AP Aanvullende posten	0	4	12	20	23	31	40
90 Consolidatie	- 8 105	- 8 842	- 9 894	- 8 592	- 8 392	- 7 659	- 8 070
HGIS Internationale Samenwerking	(267)	(173)	(133)	(133)	(132)	(121)	(117)
Totaal	28 475	35 155	29 211	28 796	28 030	27 520	27 983

* In deze tabel zijn de niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaal-telling.

In het Nederlandse begrotingsbeleid wordt bij de start van een kabinetsperiode een uitgavenkader vastgesteld. Het uitgavenkader bevat de maximale uitgaven die jaarlijks gedurende de kabinetsperiode worden gedaan. Het totaal kader is onderverdeeld in drie deelkaders: het kader Rijksbegroting in enge zin (RBG-eng), het kader Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) en het Budgettair Kader Zorg (BKZ). De tabellen 2.3 tot en met 2.5 geven de opbouw van de actuele uitgavenramingen voor de drie verschillende deelkaders weer.

Tabel 2.3 Opbouw kader RBG-eng (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011	bron
Totale uitgaven Rijksbegroting	209 381	192 202	194 778	194 228	zie tabel 2.1
Niet-belastingontvangsten Rijksbegroting	28 475	35 155	29 211	28 796	zie tabel 2.2
Netto Rijksuitgaven	180 906	157 047	165 566	165 432	
Af: Begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	10 776	11 140	12 101	12 756	zie tabel 2.4
Af: Begrotingsgefinancierde uitgaven BKZ	2 219	2 401	3 003	3 147	zie tabel 2.5
Af: Niet-kaderrelevante uitgaven	64 412	34 029	35 948	37 343	zie tabel 2.10
Af: Stimuleringspakket (excl. fiscale maatregelen)	0	1 728	2 542	456	zie hoofdstuk 4
Netto uitgaven kader RBG-eng	103 499	107 750	111 973	111 729	

Tabel 2.4 Netto uitgaven sociale zekerheid (x € miljoen)

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	10 776	11 236	11 871	12 283	12 811	12 929	13 055
AP	Aanvullende posten	0	- 96	231	473	731	977	1 228
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	10 776	11 140	12 101	12 756	13 542	13 905	14 283
40	Sociale Verzekeringen	43 717	47 592	50 191	50 691	51 977	53 348	54 779
	Netto premie-uitgaven	43 717	47 592	50 191	50 691	51 977	53 348	54 779
	Netto uitgaven kader SZA	54 493	58 732	62 292	63 447	65 519	67 254	69 062

Tabel 2.5 Netto uitgaven zorg (x € miljoen)

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
16	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	744	838	1 339	1 363	1 374	1 387	1 396
50	Gemeentefonds (WMO)	1 475	1 532	1 627	1 627	1 627	1 627	1 673
AP	Aanvullende posten	0	30	37	157	186	211	238
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	2 219	2 401	3 003	3 147	3 187	3 224	3 307
41	Premiegefinancierde uitgaven Zorg	49 579	52 594	53 757	56 329	59 630	62 976	66 450
	Netto premie-uitgaven	49 579	52 594	53 757	56 329	59 630	62 976	66 450
	Netto uitgaven kader Zorg	51 798	54 995	56 759	59 476	62 818	66 200	69 757

De tabellen 2.6 tot en met 2.9 tonen per budgetdisciplinesector eerst de bepaling van de reële uitgavenkaders. De reële uitgavenkaders worden bepaald door de ramingen ten tijde van het Coalitieakkoord te defleren met de raming voor de prijsontwikkeling van de Nationale Bestedingen (NB-deflator). Vervolgens wordt weergegeven hoe de actuele raming van de uitgaven zich verhoudt tot het uitgavenkader in lopende prijzen. Het uitgavenkader in lopende prijzen is te bepalen door het reële uitgavenkader te corrigeren voor de actuele raming van de deflator. Daarnaast wordt gecorrigeerd voor de overboekingen tussen de Rijksbegroting in enge zin enerzijds, en de sector Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) en de sector Zorg (BKZ) anderzijds. Ook wordt gecorrigeerd voor statistische factoren. Zo is in het Aanvullend Beleidsakkoord besloten de mutatie in de uitgaven aan werkloosheidsuitkeringen en de ruilvoet ten opzichte van de Miljoenennota 2009 op het kader te corrigeren.

Tabel 2.6 Uitgaventoetsing Rijksbegroting in enge zin (min betekent onderschrijding)

		2008	2009	2010	2011
1.	Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	103 284	106 449	111 247	113 583
2.	pNB ten tijde van MLT 2007	1,0225	1,0432	1,0601	1,0773
3.	Reële ijklijn	101 008	102 042	104 936	105 430
4.	NB-deflator	1,0245	1,0431	1,0562	1,0694
5.	Overboekingen	89	196	392	409
6.	Statistisch	50	992	155	- 146
	w.v. Ruilvoet	0	642	- 238	- 803
	w.v. Overig	50	350	393	657
7.	Uitgavenkader RBG-eng in lopende prijzen	103 624	107 625	111 377	113 014
8.	Actuele ramingen uitgaven	103 499	107 750	111 973	111 729
9.	Over/onderschrijding kader RBG-eng (9=8-7)	- 124	125	596	- 1 285

Tabel 2.7 Uitgaventoetsing Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (x € miljoen) (min betekent overschrijding)

	2008	2009	2010	2011
1. Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	54 834	56 353	57 635	59 614
2. pNB ten tijde van MLT 2007	1,0225	1,0432	1,0601	1,0773
3. Reële ijklijn	53 626	54 019	54 365	55 335
4. NB-deflator	1,0245	1,0431	1,0562	1,0694
5. Overboekingen	- 55	63	- 154	- 160
6. Statistisch	0	2 765	5 006	4 652
w.v. Ruilvoet	0	764	- 247	- 1 405
w.v. Werkloosheidsuitgaven	0	1 600	4 546	5 004
w.v. Overig	0	401	707	1 053
7. Uitgavenkader SZA in lopende prijzen	54 886	59 173	62 270	63 669
8. Actuele ramingen uitgaven	54 493	58 732	62 292	63 447
w.v. begrotingsgefinancierd	10 776	11 140	12 101	12 757
w.v. premiegefinancierd	43 716	47 592	50 191	50 690
9. Over/overschrijding kader SZA (9=8-7)	- 393	- 441	22	- 222

Tabel 2.8 Uitgaventoetsing Budgettair Kader Zorg (x € miljoen) (min betekent overschrijding)

	2008	2009	2010	2011
1. Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	51 322	55 493	58 681	62 164
2. pNB ten tijde van MLT 2007	1,0225	1,0432	1,0601	1,0773
3. Reële ijklijn	50 191	53 196	55 352	57 701
4. NB-deflator	1,0245	1,0431	1,0562	1,0694
5. Overboekingen	- 34	- 259	- 237	- 249
6. Statistisch	0	- 557	- 809	- 1 716
w.v. Ruilvoet	0	388	- 573	- 1 364
w.v. Overig	0	- 945	- 236	- 352
7. Uitgavenkader BKZ in lopende prijzen	51 388	54 671	57 416	59 744
8. Actuele ramingen uitgaven	51 798	54 995	56 759	59 476
w.v. begrotingsgefinancierd	2 219	2 401	3 002	3 147
w.v. premiegefinancierd	49 579	52 594	53 757	56 329
9. Over/overschrijding BKZ (9=8-7)	410	323	- 656	- 268

Tabel 2.9 Uitgaventoetsing totaal kader (x € miljoen) (min betekent overschrijding)

	2008	2009	2010	2011
1. Reële ijklijnen	204 825	209 257	214 654	218 466
2. NB-deflator	1,0245	1,0431	1,0562	1,0694
3. Overboekingen	0	0	0	0
4. Statistisch	50	3 200	4 351	2 790
w.v. Ruilvoet	0	1 795	- 1 058	- 3 572
w.v. Werkloosheidsuitgaven	0	1 600	4 546	5 004
w.v. Overig	50	- 195	864	1 358
5. Uitgaven in lopende prijzen	209 897	221 469	231 063	236 427
6. Actuele raming uitgaven	209 790	221 476	231 024	234 653
7. Over/overschrijding (7=6-5)	- 107	7	- 39	- 1 774

Tabel 2.10 Uitgaven en niet-belastingontvangsten niet relevant voor enig kader (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011
Rentelasten*	9 599	10 189	10 753	11 779
Rijksbijdrage aan de sociale fondsen	13 906	18 367	17 484	17 912
Zorgtoeslag	3 328	3 735	3 963	4 265
BTW-compensatiefonds	2 348	2 580	2 670	2 737
Studieleningen	1 730	1 672	1 548	1 538
Gasbaten	- 10 470	- 10 850	- 8 150	- 8 300
FES-uitgaven	2 383	1 451	1 944	2 684
Kasbeheer	4 283	8 369	7 906	5 479
Netto verkoop staatsbezit	38 326	- 23	0	0
Netto opbrengsten interventies financiële sector**	0	- 887	- 829	- 195
Lening VUT-fonds	300	- 500	- 300	400
Landbouwheffingen	- 351	- 303	- 303	- 303
Werkgeversbijdrage kinderopvang	- 659	- 677	- 698	- 719
Overig	- 312	906	- 40	66
Totaal netto niet-relevante uitgaven	64 412	34 029	35 948	37 343

* De rentelasten die hier zijn gepresenteerd zijn de totale rentelasten van het Rijk. Dit is niet gelijk aan tabel 3.1: daarin staan de rentelasten van de gehele collectieve sector opgenomen.

** Dit is exclusief de hogere rentebetalingen over de schuld als gevolg van de interventies in de financiële sector en de renteontvangsten van het overbruggingskrediet aan FBN/ABN. Beide zitten in de post «rentelasten» opgenomen.

Tabel 2.11 Kas- transverschillen en financiële transacties (x € miljoen)

	2008	2009	2010	2011
Ktv aardgas	1 870	- 2 250	50	150
Ktv belastingen	37	5 097	- 136	- 5 383
Kasbeheer	- 634	- 1 051	- 1 012	- 1 259
Verkoop staatsbezit	0	- 1 321	0	0
Studieleningen	- 227	- 252	- 288	- 325
Agentschaprekening en overige centrale overheid	51	0	0	0
Ktv's en financiële transacties inkomsten	1 097	223	- 1 386	- 6 817
Overige ktv's	344	438	- 242	- 109
Kasbeheer	- 4 917	- 9 419	- 8 918	- 6 737
Aankoop staatsbezit	- 38 326	- 1 298	0	0
Lening VUT-fonds	- 300	500	300	- 400
Studieleningen	- 1 960	- 1 926	- 1 838	- 1 865
Aansluiting NR 2008	333	0	0	0
Overig	176	- 132	- 62	- 128
Ktv's en financiële transacties uitgaven	- 44 650	- 11 838	- 10 760	- 9 239
Totaal ktv's en financiële transacties	45 747	12 061	9 374	2 423

De aardgasbaten worden met name beïnvloed door de productie van aardgas, de hoogte van de olieprijs en de euro/dollarkoers. De olieprijs is van belang, omdat de prijs van aardgas is gerelateerd aan de prijs van olie in dollars.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aardgasbaten. De tabel laat zien dat de aardgasbaten niet alleen op kasbasis, maar ook op transactiebasis worden geregistreerd. Dit wordt gedaan omdat het EMU-saldo – volgens Europese methodiek – wordt berekend op transactiebasis, terwijl de Rijksbegroting op kasbasis wordt opgesteld.¹

Tabel 2.12 Aardgasbaten (x € miljoen)*

	2008	2009	2010	2011
Olieprijs (in dollars)	97	58	65	65
Euro/dollarkoers (in dollars)	1,47	1,37	1,40	1,40
Productie (x miljard kubieke meter)	78	73	75	74
Kas				
Niet-belastingontvangsten	10 480	10 850	8 150	8 300
Vennootschapsbelasting	2 200	1 850	1 600	1 500
Totaal	12 680	12 700	9 750	9 800
Kas-transverschil (ktv)				
Niet-belastingontvangsten	- 1 870	2 250	- 50	- 150
Vennootschapsbelasting	- 150	200	0	0
Totaal	- 2 020	2 450	- 50	- 150
Trans				
Niet-belastingontvangsten	12 350	8 600	8 200	8 450
Vennootschapsbelasting	2 350	1 650	1 600	1 500
Totaal	14 700	10 250	9 800	9 950

* Voor gegevens over het gasvermogen: zie Financieel Jaarverslag Rijk 2008 (TK 2008-09, 31 924, nr. 1)

Conform het trendmatig begrotingsbeleid hebben mee- of tegenvallende aardgasbaten geen effect op uitgaven of lasten, maar leiden ertoe dat het begrotingssaldo (EMU-saldo en EMU-schuld) verbetert dan wel verslechtert.

¹ In een begroting op kasbasis worden transacties geboekt in de periode waarin de betaling plaatsvindt, in een begroting op transactiebasis worden transacties geboekt in de periode waarin de rechten en verplichtingen zijn ontstaan.

Tabel 2.13 Garantieoverzicht uitstaand risico (x1000 euro); regelingen groter dan 100 miljoen euro.

Hoofdstuk	omschrijving	Risico ultimo 2008	Te verlenen garanties 2009	Te vervallen garanties 2009	Risico ultimo 2009	Te verlenen garanties 2010	Te vervallen garanties 2010	risico ultimo 2010
Garantie op kredieten								
V	Garanties IS-NIO	364 016	0	47 012	317 004	0	42 553	274 451
VII	Politiegaranties (geïntegreerd middelenbeheer)	681 925	300 000	0	981 925	218 075	0	1 200 000
VIII	Hogeschool van Amsterdam	93 000	97 000	0	190 000	0	0	190 000
VII	Bouwleningen academische ziekenhuizen	325 059	0	14 513	310 546	0	14 513	296 033
VIII	Achterborgovereenkomst	123 281	26 800	23 000	127 081	32000	27 000	132 081
IXB	Garantie interbancaire leningen	2 740 000	197 260 000	0	200 000 000	0	0	200 000 000
IXB	Kredieten							
	EU-betalingsbalanssteun aan lidstaten	808 000	417 000	0	1 225 000	0	0	1 225 000
XIII	Groefinancieringsfaciliteit	32 175	1 170 000	0	1 202 175	670 000	0	1 872 175
XIII	Borgstelling scheepsbouw	0	1 000 000	0	1 000 000	1 000 000	0	2 000 000
XIII	BBMKB	1 858 043	745 000	400 000	2 203 043	765 000	400 000	2 568 043
XIII	COVA	1 001 000	0	0	1 001 000	0	0	1 001 000
XIV	Garantie Borgstellingsfonds voor de landbouw	571 900	55 000	85 000	541 900	85 000	85 000	541 900
XIV	Garantie voor natuurgebieden en landschappen	370 578	49 021	18 200	401 399	52 323	19 000	434 722
XVI	Voorzieningen voor gehandicapten	251 510	0	17 584	233 926	0	15 668	218 258
XVI	Inrichtingen voor de gezondheidszorg	814 715	0	64 910	749 805	0	57 871	691 934
XVI	Achterborgstelling Stichting Waarborgfonds	7 702 500	0	0	7 702 500	0	0	7 702 500
Infrafonds	Prorail	1 104 754	166 000	166 000	1 104 754	202 000	202 000	1 104 754
	overig	1 054 351	312 190	140 606	1 225 935	176 345	127 132	1 275 148
Totaal garanties op kredieten		19 896 807	201 598 011	976 825	220 517 993	3 200 743	990 737	222 727 999
Garantie op deelnemingen								
V	Garanties regionale Ontwikkelingslanden	733 576	0	0	733 576	0	0	733 576
V	Garanties IS-Raad van Europa	119 338	0	0	119 338	0	0	119 338
IXB	Garantie en vrijwaring inzake verkoop van deelnemingen	137 286	760 447	0	897 733	0	0	897 733
IXB	EIB	7 017 712	2 877 836	0	9 895 548	0	0	9 895 548
IXb	EBRD	365 800	0	0	365 800	0	0	365 800
IXB	Wereldbank	2 887 185	156 839	0	3 044 024	0	0	3 044 024
	overig	25 220	1 308	0	26 528	0	0	26 528
Totaal garantie op deelnemingen		11 286 117	3 796 430	0	15 082 547	0	0	15 082 547

Garantie op moeilijk/niet te verzekeren risico's								
VIII	Indemniteitsregeling	131 000	169 000	0	300 000	0	0	300 000
IXB	WAKO (kernongevallen)	14 023 000	0	0	14 023 000	0	0	14 023 000
IXB	ABN-AMRO (Capital Relief Instrument)	0	32 821 639	0	32 821 639	0	0	32 821 639
IXB	Atradius – Regeling Herverz. Invest.	213 000	453 780	453 780	213 000	453 780	453 780	213 000
IXB	Omzetpolis	0	1 500 000	0	1 500 000	0	0	1 500 000
IXB	Atradius – Exportkredietverzekering	17 625 000	11 332 276	11 332 276	17 625 000	11 332 276	11 332 276	17 625 000
XII	Terorisme dekking in de brandverzekering NV Luchthaven Schiphol overig	1 300 000 125 072	0 152 518	100 000 150 372	1 200 000 127 218	0 151 135	0 150 000	1 200 000 128 353
Totaal garantie moeilijk/niet te verzekeren risico's		33 417 072	46 429 213	12 036 428	67 809 857	11 937 191	11 936 056	67 810 992

Overige garanties (o.a liquiditeits- of exploitatiegarantie)								
9B	DNB – deelneming in kapitaal IMF	9 902 966	14 252 000	0	24 154 966	0	0	24 154 966
	overig	1 065 889	16 393	869 194	213 088	15 409	90 502	137 995
Totaal overige garanties		10 968 855	14 268 393	869 194	24 368 054	15 409	90 502	24 292 961
Totaal generaal garanties		75 568 851	266 092 047	13 882 447	327 778 451	15 153 343	13 017 295	329 914 499
Bruto Binnenlands Product (BBP, miljoen euro)		595 883			575 337			580 492
Totaal generaal garanties in % BBP		13%			57%			57%

Definitie garanties

Een garantie wordt omschreven als een voorwaardelijke financiële verplichting van het rijk aan een derde buiten het rijk, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet.

Garantiebeleid

In de begrotingregels is vastgelegd dat ten aanzien van nieuwe garanties een «Nee, tenzij beleid» van kracht is. Reden hiervoor is dat het afgeven van garanties risico's met zich meebrengt voor de beheersbaarheid van de overheidsuitgaven. Garanties worden alleen verstrekt als het rijk vanuit een publiek belang bereid is risico's te dragen die niet door de markt gedragen kunnen worden. Een andere reden voor het verstrekken van garanties is het vergroten van doelmatigheid door garantieverstrekking. Wanneer zich schades voordoen bij garanties, zijn deze voor de rekening van het departement waar de garantstelling onder valt. Ook is in de begrotingsregels vastgelegd dat wanneer op voorhand de inschatting is dat zich regelmatig schades zullen voordoen- en de omvang daarvan redelijk is in te schatten- het in de rede ligt dat het betreffende departement een reservering treft in de vorm van een jaarlijks te betalen premie.

Soorten garanties

Kredietgarantie: garantie op rente- en aflossingsverplichtingen (risico gemaximeerd voor totaalbedrag). (Her-)verzekering: garantie op moeilijk/niet te verzekeren risico's (risico gemaximeerd per gebeurtenis).

Garantie op deelnemingen: garantie op vol- of bijstorten aandelenkapitaal (risico gemaximeerd voor totaalbedrag).

Overig, exploitatiegarantie: garantie op minimum van exploitatieniveau (risico gemaximeerd per jaar). Overig, liquiditeitsgarantie: garantie minimum van liquiditeitsniveau (risico gemaximeerd voor totaalbedrag).

Toename in uitstaand risico

Het totaal uitstaand risico is sinds 2008 fors toegenomen tot 57% van het BBP in 2010. De belangrijkste redenen zijn terug te vinden op begroting IXB. Ten eerste is de gehele 200 miljard garantieregeling interbancair geldverkeer opgenomen. Hiervan is in inmiddels daadwerkelijk 45 miljard euro geëffectueerd. Ook is het Capital Relief Instrument van 32 miljard euro voor ABN Amro opgenomen in het overzicht. De EIB-garantie is toegenomen met 2,8 miljard euro vanwege de vervroegde kapitaalverhoging, waartoe de lidstaten vanwege de financiële en economische crisis besloten hebben om de EIB in staat te stellen meer uit te lenen, onder andere ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf. Hiernaast zijn enkele bestaande EZ- garantieregelingen uitgebreid. Zo neemt het uitstaand risico voor de regeling scheepsbouw toe met 2 miljard evenals de groeifaciliteit. Hierin is de nieuwe garantieregeling ondernemingsfinanciering (GO-faciliteit) in opgenomen. Naast de directe risico's van garantieregelingen zoals opgenomen in het overzicht, is er ook een aantal regelingen waarbij het rijk een achtervangfunctie vervult, waardoor sprake is van impliciete risico's. Dit geldt onder andere voor het Deposito-garantiestelsel en de Nationale Hypotheekgarantie.

Tabel 2.14 Uitgaven en ontvangsten op de door de Staat verstrekte garanties (x 1000 euro)

Hoofdstuk	Departement	Uitgaven 2008	Ontvang- sten 2008	Saldo 2008	Uitgaven 2009	Ontvang- sten 2009	Saldo 2009
IV	Koninkrijksrelaties	10 811	0	- 1 0811	9 473	0	- 9 473
V	Buitenlandse Zaken	8 000	0	- 8 000	8 000	0	- 8 000
VI	Justitie	335	0	- 335	388	0	- 388
VIII	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	0	421	421	0	0	0
IXB	Financiën	313 674	340 277	26 603	122 645	633 959	511 314
X	Defensie	0	0	0	0	0	0
XI	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	0	0	0	0	0	0
XVIII	Wonen, Wijken en Integratie	0	0	0	0	0	0
XII	Verkeer en Waterstaat	0	4 775	4 775	0	0	0
XIII	Economische Zaken	85 800	61 690	- 2 4110	120 000	107 230	- 1 2770
XIV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	3 300	1 500	- 1 800	6 000	2 100	- 3 900
XVI	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	0	0	0	0	0	0
A	Infrastructuurfonds	0	0	0	0	0	0
	Totaal generaal	421 920	408 663	- 13 257	266 506	743 289	476 783

Uitgaven

Betreffen schade-uitkeringen op afgegeven garanties.

Ontvangsten

Betreffen zowel ontvangen premies of provisies e.d. als op derden verhaalde (schade) uitkeringen.